

שקדשים קלים הם ואינם טעונים תקיעה. ומקיש עולה לשלמים, מה שלמים שקבוע להם זמן [וכפי שהעמדנו בכבשי עצרת] אף עולה שקבוע להם זמן, והיינו עולת חובה כתמידים ומוספין שזמנם קבוע, ולמעט עולת נדבה שאין לה זמן קבוע. ותקיעה ושירה דין אחד להם. ונפשטה האיבעיא של רב אבין.

א-ב & איבעיא להו: נסכים הבאים בפני עצמן (77)

[כגון שהביאו היום קרבן ציבור ולא הביאו נסכים עמו והביאום למחר, וכשר בכך כמבואר במנחות] טעונין שירה או אינן טעונין שירה.

ומפרשין לצדדי הספק:

כיון דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן "מנין שאין אומרים שירה אלא על היין וכו'" אמרינן על נסכים לחוד ואף שאין הזבח עמם, כי הכל תלוי ביין.

או דלמא על אכילה ושתיה, דהיינו זבח ונסכים יחד אמרינן, אבל אשתיה לחודיה ואף שהיא עיקר המחייב בשירה, מכל מקום בלי זבח שהוא אכילה, לא אמרינן (78).

ובעי למיפשט: תא שמע, רבי יוסי: אומר מגלגלין זכות ליום זכאי וכו' ולויים עומדין על דוכנן ואומרים שירה.

והוינן בה: האי שירה מאי עבדתא?

עם הזבח שבהם יש שירה אינם קרבים כלל בלילה.

ותירץ החקרי לב, שנפקא מינה לשיר של ביכורים או של קידוש העיר, שאלו דברים שנעשים בלילה ומכל מקום התמעטו משירה כשנעשים בלילה, עוד תירץ, שנפקא מינה אם הקריב את הנסכים ביום והתחיל לשיר כשמגיע הלילה צריך להפסיק לשיר.

אך כתב החקרי לב שעיקר התירוצין הוא שנסכים שבאים באותו יום נקראים לענין זה באים עם הזבח ואף על פי שלא קדשו בכלי בשעת השחיטה, ונסכים שלא קדשו עם הזבח קרבים בלילה ולכן צריך מיעוט שגם בהם אין שירה בלילה.

והמנחת חינוך [רצט ז] תירץ, שאת היין אפשר לנסך בלילה גם בנסכים הבאים עם הזבח, ולכן צריך מיעוט שלא יאמרו על הניסוך בלילה שירה.

78. ומקשים מדוע הקרבת מנחת הנסכים אינה נחשבת אכילת מזבח לענין זה שיאמרו עליה

ראש השנה וגם של חול ויתנו שהשיר המיותר יהיה שיר נדבה כמו שמבואר כאן בגמרא שאפשר לשיר גם שלא על הקרבן.

ותירץ המקדש דוד שהקלוקל הוא משום הכלי שיר שעל שיר נדבה אי אפשר לנגן בראש השנה. אך דחה תירוצו זה שהרי גם על שיר החובה לא היו מנגנים בכלי בראש השנה כמבואר בגמרא בסוכה שלמאן דאמר עיקר שירה בפה אין השירה בכלי דוחה שבת ויום טוב.

77. החקרי לב [או"ח לט] מסתפק אם נסכים הבאים בפני עצמם כאן זה רק כשקרבים הנסכים ביום אחר, או שאפילו כשקרבים באותו יום רק שלא התקדשו בכלי בשעת שחיטת הזבח גם כן נחשב לענין שירה באים בפני עצמם.

ולעיל ממעטת הגמרא מה כפרה ביום אף שירה ביום אך בלילה אין שירה, ולכאורה קשה, כיון שההלכה היא שנסכים הבאים בפני עצמם אינם טעונים שירה, אם כן, מדוע צריך מיעוט שאין שירה בלילה תיפוק ליה שנסכים הבאים

אילימא דעולת חובה, מי הויא אז בט' באב? והא בשבעה עשר בתמוז בטל התמיד.

ואלא דעולת נדבה, וכגון שהודמן להם בן בקר כדלעיל. גם זה אינו. דהא תני רב מרי בריה דרב כהנא בעולת נדבה דלא צריכא שירה.

אלא לאו דנסכים של עולת חובה הקריבו, שהיו שייכים לעולת התמיד שמלפני י"ז בתמוז, והביאום עכשיו בפני עצמם ועליהם אמרו שירה. ותפשוט את הספק.

ודחינן: אמר רבא ואיתימא רב אשי: ותסברא, איך אפשר להעמיד כך? והלא מוצאי שבת היה, ושירה דיומיה "לה' הארץ ומלואה". ואילו השירה המוזכרת בכרייתא באותו יום היתה ממזמור "וישב עליהם את אונם" ובשירה דארבעה בשבא הוא.

אלא בהכרח איליאי [קינה] בעלמא הוא דנפל בפומייהו ולא היה מחובת השיר של הקרבנות.

ומקשינן: והא עומדין על דוכנן קתני, ומוכח שהיה שיר של חובה.

ומשנינן: כדריש לקיש, דאמר ריש לקיש אומר שירה אף שלא על הקרבן, בתורת רשות.

ומקשינן: אי הכי בנסכים נמי לימא בתורת רשות, ומה היה כלל הספק.

ומשנינן: נפיק מינא חורבא שיאמרו שכשם שנסכים הבאים בפני עצמן רשות אף נסכים הבאים עם הזבח רשות היא. ולכן אם אינה חובה עדיף שלא לאומרה כלל.

והדרינן לפרש גופא דברייתא דלעיל: רבי יוסי אומר מגלגלין זכות ליום זכאי וכו', ומקשינן: בראשונה שחרב הבית במוצאי שביעית, מי משכחת לה?

והבתיב בנבואת יחזקאל שהיתה "בעשרים וחמש שנה לגלותנו, בראש השנה בעשור לחודש, בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר".

וקרא הכתוב לעשור בחודש, ראש השנה. ומפרשת הגמרא: איזוהי שנה שראש השנה חל בעשור לחודש? הוי אומר זה יובל. שיום הכיפורים שלו הוא כעין ראש השנה שאז תוקעים בית דין⁽⁷⁹⁾ ומשתחררים העבדים וחזורת השדות לבעליהן ואז נראה שהיא שנת היובל. ונמצא שהשנה הי"ד לחורבן היתה שנת היובל⁽⁸⁰⁾.

ואי סלקא דעתך בחד בשבוע [דהיינו מוצאי שביעית] חרוב הבית, לא יתכן שהשנה הי"ד

שירה.

79. ביאר בטורי אבן [ר"ה ח ב] שחלות היובל תלוי בתקיעות של יום הכיפורים, ואם תקעו ביום כיפור הרי חל היובל למפרע מראש השנה, ונמצא שבין ראש השנה ליום הכיפורים היובל תלוי ועומד, שאם יתקעו ביום כיפור חל היובל כבר מראש השנה ואם לא יתקעו יתבטל היובל,

ולכן העבדים לא משתחררים עד יום הכיפורים שאז מתברר שחל היובל על ידי התקיעה. אך מראש השנה כבר אינם עובדים לבעלים כי אם יתקעו כדין הרי הם משוחררים כבר מראש השנה ואינם צריכים לעבוד.

80. הרמב"ם [פ"י משמיטה ויובל ה"ה] הביא שדעת הגאונים היא שבשנות החורבן בין

שהיא גלות דחזקאל ועד תמני פרי שהיא שנת גלות צדקיהו שבה חרב הבית, אחת עשרה שנים הן ואותן חד פרי שנים ועוד חמש עשרה שנים לאחר החורבן שאז היתה נבואת יחזקאל כפי שאמר רבינא, שנת העשרים ושית מגלות יחזקאל הוי כבר, ובפסוק כתוב רק כ"ה.

ומשנינן: אמר לך רבינא, ולדידך שאמרת שהיתה הנבואה בשנת י"ד לחורבן, מי ניהא קרא? מכדי גלו בגלות צדקיהו נמי בתשע עשרה שנה לכיבוש יהויקים כמובא למעלה. ואם כן, משנת שב דגלות יחזקאל ועד שנת תשפרי שהיא סוף גלות צדקיהו [ואז חרב הבית], תרתי פרי שנין הוי. ואותן י"ב שנים ועוד ארבע פרי שנה שלאחר החורבן [שאז היתה הנבואה] שנת העשרים ושית לגלות יחזקאל, הויז והוי כתוב "בעשרים וחמש שנה לגלותנו".

אלא מאי אית לך למימר, שלעולם שנת כ"ו היא, וקורא לה "עשרים וחמש שנה" משום שמחשבים לבר משתא דגלו בה, ולאחריה היו כ"ה.

וכמו שלדבריך זה חוץ מהשנה שגלו, לדידי נמי יש לפרש כן. דלבר משתא שגלו בה זוהי "עשרים וחמש שנה לגלותנו". ובאמת היא כבר שנת כ"ו.

לחורבן שנת היובל היא. שהרי מחד בשבוע שבו היה החורבן לחד בשבוע שלאחריו שמונה שנים הן [יחד עם שנת החורבן]. ונמצא שמוצאי השמטה השניה שנת תמני היא למוצאי שמטה הראשונה. ועד לחד בשבוע אחרינו דהיינו מוצאי שמיטה השלישית כבר הוי שנת חמיסר למוצאי שביעית הראשונה. ושנת היובל לעולם במוצאי שביעית היא. ואיך יאמר הכתוב ששנת היובל היא שנת ארבע עשרה לחורבן.

ומשנינן: אמר רבינא, בארבע עשרה שנה שאמר הפסוק, אין משמעותו עם שנת החורבן. אלא אחר שנה שהוכתה העיר, ומאז עברו ארבע עשרה שנה עד אותה נבואה. והיתה הנבואה בשנת ט"ו לחורבן.

ופריך: אי הכי, שהיתה בשנת ט"ו, מדוע כתוב "בעשרים וחמש שנה לגלותנו"? והלא בשנת העשרים ושש לגלות הויז.

דאמר מר: גלו ישראל עם יכניה בשנה שבע לכיבוש נבוכדנצר את מלכות יהויקים, וגלו גם בשנת שמונה [ולקמן יתבאר מהו שמונה]. ובגלות השניה של צדקיהו גלו בי"ח שנה לכיבוש יהויקים וגלו בי"ט שנים [וחשב המקשה שגלות נוספת היא בי"ט מלבד שנת הי"ח].

ויחזקאל גלה עם גלות יכניה. משנת שב

ורק אחר כך מתחיל המנין לשמיטה הבאה. ומסוגיא זו מוכח לכאורה כדעת הראב"ד, שהרי מבואר כאן שבזמן גלות בבל היתה נחשבת השנה שהתנבא יחזקאל שנת יובל, ולדעת הגאונים הלא זה כבר השנה הראשונה לשמיטה הבאה ואין לזה שום שם יובל.

בחורבן ראשון בין בחורבן השני מונים רק שמיטות ולא יובלים, ואחרי השמיטה של שנת ארבעים ותשע מתחילים מיד למנות שנה ראשונה לשמיטה הבאה. אך הראב"ד חולק וסובר שאף על פי שלא נהוג היובל בשעת החורבן מכל מקום מנו את שנת החמישים ליובל

[ושנה שנבנה היא שנה ראשונה ביובל, שאין יובלות נוהגים בזמן החורבן]. **ארבע מאה שנה מאותן ת"כ שנים עולים לתמניא יובלי, ועוד ארבערי שנה עולים לתרי שבע. ועדיין פשו להו שית למנין שנותיו. נמצא שהשנה שכלו בה ת"כ שנים, הוי ליה בשיתא בשבע, וחרב בשנת תכ"א שהיא שנת השמיטה, ואין כתוב שבמוצאי שביעית היה.**

ומשנינן: **הא דברי רבי יוסי, מני — רבי יהודה היא, דאמר שנת החמישים עולה לכאן ולכאן** ונחשבת גם לשנת היובל היוצא וגם לשנה א' של היובל הבא. וממילא אין בכל יובל רק מ"ט שנים בלבד. **אתיא תמניא שנים, שנוספו מתמניא יובלי** [שמכל יובל יורד לרבי יהודה שנה], ויצטרפו להני שית [שעודפות על היובלות והשמיטין בת"כ שנים] שעלו בחשבון לעיל אף לחכמים שחולקים על רבי יהודה. **הוי ארביסר שנים עודפות, שעולות לשני שמטות שלימות.**

אשתכח שכלו ת"כ שנים בשביעית עצמה. ובשנת תכ"א דבמוצאי שביעית היא, חרוב.

ופרכינן: **אי רבי יוסי סובר כרבי יהודה יקשה הרישא של הברייתא. שאומרת, דבראשונה חרב הבית במוצאי שביעית, ולא משכחת לה לדברי רבי יהודה.**

דתניא: שבעה עשר יובלות מנו ישראל משנכנסו לארץ ועד שיצאו ממנה בחורבן הראשון. ושמונה מאות וחמישים שנה היו משעת כניסתן ועד החורבן, שבארבע מאות ושמונים שנה מיציאת מצרים נבנה בית

ומקשינן: זה מובן אם החורבן היה בשנת י"ח לכיבוש יהויקים. אך **מכל מקום, לפי האמור לעיל שבשנת תשסרי היה, לרבינא קשיא, שאף אם תחשיב את השנים חוץ משנת הגלות, הרי יש כ"ו שנה מגלות יחזקאל עד הנבואה הנ"ל. שנים עשרה שנים בין הגלות שבשנת השבע לחורבן שבשנה הי"ט, ועוד ארבע עשרה שנה לאחר החורבן שאז נאמרה הנבואה.**

ומשנינן: **מי סברת שלש גלויות הוי, ושנה י"ח ושנה י"ט שתי שנים נפרדות הן? לא כך הוא. אלא רק שתי גלויות היו.**

וכך מתפרש מה שאמר מר. **גלו בשבע לכיבוש יהויקים על ידי נבוכדנצר שהיא שנת השמונה למלכות נבוכדנצר. וזו היא הגלות הראשונה של יכניה, ובגלות השניה של צדקיהו גלו בשנת שמונה עשרה לכיבוש יהויקים שהיא שנת תשע עשרה למלכות נבוכדנצר. ואין בין גלות יכניה לבין גלות צדקיהו והחורבן אלא י"א שנים. [וממילא מיושבים דברי רבינא].**

דאמר מר: בשנה ראשונה למלכותו כיבש נבוכדנצר את נינוה. שניה עלה וכיבש את יהויקים, וממילא שמונה למלכותו היא שבע לכיבוש.

שנינו בברייתא: **רבי יוסי אומר כשחרב הבית בראשונה וכו' מוצאי שביעית היתה וכו' וכן בשניה.**

ומקשינן: **ושניה, שנת החורבן שתחול במוצאי שביעית, מי משכחת לה? מכדי בית שני כמה קם? ארבע מאה ועשרים שנה.**